

Άγρας και Ζλατάν... συνάντηση στον Βάλτο

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Στη συνέχεια ο Αποστόλης κι ο Γιωβάν συμφωνούν να βρουν πού

κρύβεται ο Ζλατάν.

– Και πού θα μ' οδηγήσεις;

– Στο πάτωμα Κούγκα.

Ο Βούλγαρος οπλαρχηγός τράβηξε πίσω το πόδι του από την πλώρη της πλάβας, που ήταν μισοβγαλμένη στην ακρολιμνιά.

– Δηλαδή στου λύκου τη σπηλιά; έκανε υποψiάρικα. Ο πλαβαδόρος, που στέκουνταν όρθιος στην πρύμη με το πλατσί μισοβουτημένο στο νερό, γέλασε.

– Φαίνεται πως δεν τον ξέρεις τον λύκο, αποκρίθηκε.

– Άσ' τα λόγια, είπε ο οπλαρχηγός. Αυτός και το σταυραδέλφι του από το Τσέκρι, μας χάλασαν τόσον κόσμο και κοντεύουν να μας πάρουν τον Βάλτο. Και δεν ξέρω, λες, τον λύκο;

– Δεν τον ξέρεις, βοεβόδα μου, είπε πάλι ο πλαβαδόρος. Αυτός πιστεύει ό,τι και να του πεις!... Ψέματα; Πες, βοεβόδα Κασάπτσε!

– Καλά σου λέει ο Στόιος! Πίστεψέ τον, Ζλατάν!... αποκρίθηκε ο Κασάπτσε. Μίλησέ του γλυκά, και αυτός θα σε πιστέψει.

– Μη γυρεύετε να μου τον κάνετε Παναγίτσα; είπε ο Ζλατάν, που άρχισε να θυμώνει. Ξεχάσατε το Ζερβοχώρι, που κόντεψε να το κάψει όλο; Και τη μάχη της κεντρικής μας καλύβας, που κόντεψε να μας την πάρει; Που θα μας την έπαιρνε, αν δεν ήταν χαλασμένες οι μπόμπες του;... Συχάσετε! Μην έγινε και κοπελούδα τώρα, ο Άγρας!

Οι άντρες, που στέκουνταν γύρω στον αρχηγό τους, γέλασαν.

– Δεν είπαμε πως είναι κοπελούδα, είπε σοβαρά ο Κασάπτσε. Λέμε πως άλλαξε γνώμη για τον αγώνα στη Μακεδονία και πως θα σε πιστέψει, αν του μιλήσεις

γλυκά! Έχει αυτός, δυστυχώς, και αποδείξεις πως μπορεί να επιτύχει. Λίγα χωριά μας τάχα γύρισαν τελευταίως Πατριαρχικά, με το κήρυγμά του της αγάπης; Και λίγοι δικοί μας προσχώρησαν στην πολιτική του, γυρεύουν συνεννόηση, φανατίστηκαν και δουλεύουν τώρα μαζί του; Γιατί, νομίζεις, ανησυχεί ο Αποστόλ Πέτκοφ; Και γιατί σε στέλνει το Κομιτάτο εσένα να του μιλήσεις; Σε ξέρει ο Άγρας ακαταδάμαστο. Να σε πάρει εσένα από το μέρος του, να σε πείσει να συνεργαστείτε, θα είναι η μεγαλύτερη φιλοδοξία του. Τι φοβάσαι;

Συλλογισμένος άκουε ο Ζλατάν, χαϊδεύοντας τα κοκκινόξανθά του γένια.

- Καλά! είπε υποχωρώντας. Μα αν, ίσα ίσα επειδή με ξέρει αλύγιστο, γυρεύει να μου στήσει παγίδα;

Πάλι γέλασε ο Στόιος ο πλαβαδόρος.

- Είναι ο πιο ανυποψίαστος άνθρωπος!... χαχάνισε. Μου το 'λεγε και αυτός ο χαζός, ο Χρίστοφ Μπόζαν, που τον πήρε αιχμάλωτο ο καπετάν Ματαπάς, κι επειδή του χάρισε τη ζωή κόντεψε να γίνει Γρεκομάνος κι αυτός. Τον βάλαμε κατάσκοπο τώρα κοντά στον Άγρα, και μου λέει και αυτός τα ίδια, πως ο λύκος είναι έτοιμος να γίνει αρνί!

- Έπειτα, δεν πας μόνος Ζλατάν, είπε ο Κασάπτσε. Θα παρουσιαστείς εσύ, μα θα σε ακολουθήσουμε όλοι και θα μας έχεις κοντά, αν αγριέψει αυτός. Τα πονηρά μάτια του Ζλατάν στάθηκαν μια στιγμή στους άντρες του.

- Δυο στην πλάβα μαζί μου και άλλοι δυο σε δεύτερη πλάβα! πρόσταξε.

Και μπήκε στο μονόξυλο μπροστά του και κάθισε στη μέση.

- Στην καλύβα μας του Κόρακα πρώτα, παρήγγειλε. Να τους ειδοποιήσουμε να είναι έτοιμοι κι αυτοί και από το Γκολοσέλο, να έλθουν αν ακούσουν τουφεκιές.

Ήταν ηλιόλουστο μαγιάτικο πρωινό. Ο Βάλτος, ολοπράσινος, βούιζε από ζωή, πουλιά, αγρίμια, έντομα. Τα νούφαρα, τα καλάμια, τα χλωρά ψαθιά και οι πλατόφυλλες λαπατιές, παράβγαιναν στο συνορισιό, ποιο θα φουντώσει πυκνότερα, ποιο θ' απλώσει πλατύτερα τα φουσκωμένα από χυμούς κλωνάρια του. Νερόφιδα και ψάρια, χέλια, βατράχια, βδέλλες μερμήγκιαζαν στο νερό. Πεταλούδες και χρυσόμυγες, βρομούσες και ζουζούνια όλων των ειδών πετολογούσαν δώθε και κείθε. Και παντού, μες στα κλαριά, στην επιφάνεια του νερού, ψηλά, χαμηλά, στα καλάμια, στους βάτους, στα ραγάζια, σμήνος βούιζαν κουνούπια, άγρια, επιθετικά, μεταφέροντας στο λεπτό τους κεντρί τον πυρετό και τον θάνατο, όπου κάθιζαν.

Οι άντρες, μες στις δυο πλάβες, προχωρούσαν προσεκτικά, ψάχνοντας τα καλάμια με τα μάτια τους, μην πέσουν σε καμιά ενέδρα, μην τους είχαν στήσει οι Γρεκομάνοι καμιά παγίδα. Μα τίποτα δεν παρουσιάστηκε ανησυχητικό και μπήκαν στο Γρουνάντερο, και από κει στη νερομάνα που πήγαινε στην Κούγκα, χωρίς

σαν.

ει ο Αρχηγός.

πως ο «Αρχηγός» ήταν καλά φυλαγμένος. Σκοποί παντού διαφαίνονταν μες στα χλωρά φυλλώματα. Οι μάνες και τα μονοπάτια που οδηγούσαν στην Κούγκα είχαν σε κάθε στροφή και από έναν φρουρό. Κάθισε και περίμενε, με το τουφέκι στο χέρι, τα πιστόλια στη ζώνη και το μαχαίρι πάντα έτοιμο.

Από ένα μονοπάτι μια πλάβα ξεπρόβαλε με δυο πλαβαδόρους χωρικούς. Ένας τρίτος άντρας, καθισμένος χάμω στη μέση της, κοίταζε ήσυχα μπροστά του. Ήταν ξεσκούφωτος, τα καστανά του πυκνά μαλλιά σγούραιναν άτακτα στο μέτωπό του, αναλόγως πού τα πλάκωνε ο άνεμος. Δεν είχε τουφέκι ούτε άλλο όπλο και πήγαινε αμέριμνος, το χέρι του ακουμπισμένο στην κουπαστή της πλάβας πίσω του.

Χαμηλόφωνα ρώτησε ο Ζλατάν τον Στόιο:

– Αυτός είναι;

– Αυτός, αποκρίθηκε ο πλαβαδόρος, επίσης χαμηλόφωνα. Ο μεσαίος, χωρίς σκουφί.

Είδε ο Άγρας τα δυο βουλγάρικα μονόξυλα και σηκώθηκε.

– Ωρα καλή, βοεβόδα Ζλατάν! είπε ζωηρά – το αγορίστικο ανοιχτόκαρδο χαμόγελό του φώτιζε το ηλιοκαμένο του πρόσωπο. Ήλθες, βλέπω, οπλισμένος! Για μάχη ή για ειρηνική συνομιλία ετοιμάστηκες;

Ο Ζλατάν επίσης σηκώθηκε, προσέχοντας μην αναποδογυρίσει το μονόξυλο, και αποκρίθηκε ελληνικά κι αυτός, χοντροπροφέροντας τα σύμφωνα:

– Για συνεννόηση ήλθα, καπετάν Άγρα. Μα το τουφέκι το ‘χουμε σύντροφο εμείς οι αγωνιστάδες!

Ο Άγρας έκανε νόημα στους πλαβαδόρους του και αμέσως πλεύρισαν αυτοί τη βουλγάρικη πλάβα.

– Έμπα μέσα, βοεβόδα, είπε του Βουλγάρου, και τα παιδιά μου ας μουν στην πλάβα σου με τα δικά σου παιδιά. Αυτά που έχω να σου πω, θα τ’ ακούσουμε μόνο οι δυο μας.

Και βλέποντας τον Ζλατάν να διστάζει:

– Πάρε και το τουφέκι σου, αφού δεν τ’ αποχωρίζεσαι, είπε γελαστά, και μη φοβάσαι. Δεν έχω ούτε πιστόλι μαζί μου εγώ.

Με όλο του τον οπλισμό μπήκε ο Ζλατάν στην πλάβα του Άγρα και οι δυο πλαβαδόροι πέρασαν στην πλάβα του Ζλατάν. Πήρε ο Άγρας ένα πλατσί κι έσπρωξε το μονόξυλό του στη μέση του νερού. Παρακάτω, Έλληνες και Βούλγαροι

πλαβαδόροι, στραβοκοιτάζονται. Λόγια μεταξύ τους δεν ανταλλάξαν πολλά. Συμπάθεια καμιά δεν τους πλησίαζε. Με δυσπιστία παραμόνευε ο ένας τον άλλον. Έλληνες και Βούλγαροι κρυφοκοίταζαν, παρακολουθούσαν τους αρχηγούς τους, έτοιμοι να αλληλοσφαχθούν στο πρώτο σημείο διαμάχης των καπεταναίων.

Και τόσο ήταν ο νους τους στη μοναχική πλάβα, στη μέση της νερομάνας, που κανένας τους δεν παρατήρησε πίσω από το πράσινο φύλλωμα των καλαμιών δυο μαύρα μεγάλα αμυγδαλωτά μάτια, σ' ένα χλωμό παιδικό μουτράκι, που κρυφοκοίταζαν και αυτά τους δυο απομονωμένους αρχηγούς και πάλι τους πλαβαδόρους στα δυο μονόξυλα, παρακολουθώντας τα λόγια τους, τις κινήσεις τους και τις ματιές τους ακόμα.

Και όταν τελείωσε η κρυφοκουβέντα των αρχηγών και πήρε πάλι ο Άγρας το πλατοσί κι έκανε νόημα στους πλαβαδόρους να πλησιάσουν και όταν μπήκε ο καθένας στη δική του πλάβα και βγήκαν οι βίγλες από τους κρυψώνες τους και

σο και τράβηξε ο Άγρας για την μονόξυλο, που περνούσε σιωπηλά, ς, με το λαφρύ σουσούρισμα του

Από μακριά ακολουθούσε, στα

κρυφά, το μικρό στενό μονόξυλο, τις δυο βουλγάρικες πλάβες ως το τελευταίο στρίψιμο προς το Ζερβοχώρι. Και όταν βεβαιώθηκε ο μικρός που το οδηγούσε πως ξεμπαρκάριζαν οι Βούλγαροι και τραβούσαν για το χωριό, έστριψε και αυτός, ακολούθησε τις μάνες που κατέβαιναν νότια, μπήκε στο μονοπάτι του καπετάν Παναγιώτη και βγήκε στην κρυφή σκάλα κοντά στη Γιανιτσά. Πήδηξε από την πλάβα και ούρλιασε σιγά σαν τσακάλι και περίμενε κρυμμένος ανάμεσα στα καλάμια της ακρολιμνιάς. Κάπου κάπου ξανάβγαζε ένα σιγανό ούρλιασμα και πάλι σώπαινε και περίμενε. Όσπου ακούστηκαν ακροπατήματα και χωρίστηκαν τα καλάμια και βγήκε από μέσα ένα μεγάλο αγόρι, που κάθισε χάμω πλάγι στο μικρό.

– Άργησες, είπε. Τον βρήκες τουλάχιστον;

– Τον βρήκα, αποκρίθηκε ο μικρός, μα δεν ήταν στο Ζερβοχώρι, Αποστόλη, γι' αυτό άργησα. Τον γύρευα εκεί, όπως μου είπες. Τον βρήκα όμως στην Πλάσνα, και τον ακολούθησα κρυφά ως κοντά στην Κούγκα.

Ο Αποστόλης ξιπάστηκε.

– Στην Κούγκα; ψιθύρισε. Τι δουλειά είχε στην Κούγκα ο Ζλατάν;

– Ήταν εκεί ο καπετάν Άγρας... Είχαν, φαίνεται, συνεννόηση... Βγήκε ο καπετάν Άγρας και ανταμώθηκαν σ' ένα μονοπάτι, τον πήρε στην πλάβα του και μίλησαν πολλή ώρα. Είχαν διώξει τους πλαβαδόρους και μίλησαν μυστικά.

Ο Αποστόλης έπιασε ξαφνισμένος το χέρι του μικρού.

– Γιωβάν! είπε πνιχτά. Πρέπει να τον σταματήσουμε!

– Πώς; ρώτησε θλιμμένα ο μικρός. Ποιος θα μας ακούσει εμάς;

Λίγη ώρα έμεινε συλλογισμένος ο Αποστόλης.

– Όλα μάς έρχονται στραβά!... είπε μες στα δόντια του. Η αρρώστια του Περικλή!... Ήταν ανάγκη, τάχα, να πιει αυτό το βρομόνερο στα Κουρφάλια και να πάθει τύφο;... Η αναχώρηση του καπετάν Νικηφόρου... Ο καβγάς του Μήτσου με τον γερο-Νικηφόρο τον Δεύτερο... Λες και διασπάστηκε το σώμα μιας κι έφυγε ο Αρχηγός μας, ο καπετάν Νικηφόρος!

– Τι θα έκανε, Αποστόλη, ο καπετάν Νικηφόρος, αν είχε μείνει στο Τσέκρι; ρώτησε μελαγχολικά ο Γιωβάν.

- Δεν ξέρω. Μα θα ξέραμε σε ποιον να πάμε να πούμε τι γίνεται εδώ. Τώρα δεν ξέρουμε. Δεν ξέρουμε καν πού είναι ο κυρ Βασίλης, αν έμεινε στη Θεσσαλονίκη.

- Και ο θεός μου πέθανε... μουρμούρισε αφηρημένα ο Γιωβάν.

- Ο θεός σου; Τι σχέση έχει ο θεός σου; έκανε αναμμένος ο Αποστόλης. Στον Άγγελ Πέιο θα πηγαίναμε για συμβουλή;

Φοβισμένα μουρμούρισε ο Γιωβάν:

- Όχι βέβαια στον Άγγελ Πέιο... Δεν ήθελα να πω... Μη θυμώνεις...

Μα ο Αποστόλης ήταν πάρα πολύ απασχολημένος με τη δική του σκέψη, για να παρακολουθήσει τους συλλογισμούς του μικρού.

- Άκου δω, Γιωβάν, του είπε σκουτουρεμένος. Ένας μονάχα μπορούσε να μας δώσει καλή συμβουλή, ο καπετάν Ματαπάς! Μα είναι πολύ μακριά. Το ίδιο και ο κύριος Ζώης. Μα κι αυτός είναι μακριά. Δεν έχουμε καιρό να πάμε ούτε στον Όλυμπο ούτε στη Θεσσαλονίκη. Πρέπει να τα βγάλουμε πέρα μονάχοι μας. Άκουσες μήπως τι λέγανε οι δυο καπεταναίοι στην πλάβα;

- Όχι. Μιλούσαν μυστικά. Άκουσα μόνο τον καπετάν Άγρα που ρώτησε τον Ζλατάν αν πήγαινε για μάχη ή για συνεννόηση, γιατί βαστούσε τουφέκι. Ο καπετάν Άγρας ήταν ξαρμάτωτος, δεν είχε ούτε πιστόλι απάνω του...

- Πάντα ο ίδιος! έκανε συγκινημένος ο Αποστόλης. Η παλικαριά του πάγει ως την τρέλα!... Κι οι άλλοι Βούλγαροι... αυτοί που τον συνόδευσαν... είπαν τίποτα;

- Όχι. Κοίταζαν τους αντάρτες και δε μιλούσαν. Και οι δικοί μας τους παραφύλαγαν. Και αυτοί δε μιλούσαν.

- Και σαν χωρίστηκαν οι αρχηγοί;

- Ο καπετάν Άγρας τράβηξε για την Κούγκα. Ο Ζλατάν βγήκε στο Ζερβοχώρι. Κι εγώ ήλθα.

- Ο καπετάν Άγρας λοιπόν θα έλθει από δω να γυρίσει στη Νάουσα... είπε στοχαστικά ο Αποστόλης. Δεν μπορεί με ασφάλεια να πάγει αλλού. Θα τον περιμένουμε δω. Να, σου έφερα να μασήσεις κάτι. Και όπου πάγει εκείνος, θα τον ακολουθήσουμε.

Άκουσε την αφήγηση της ιστορίας

%_baltos_18_%

Η εικόνα των Βούλγαρων κομιτατζήδων είναι του κ. Βασιλείου Νικόλτσιου και εκτίθεται στο [Πολεμικό Μουσείο Θεσσαλονίκης](#).

Οι εικόνες των Μακεδονομάχων δημοσιεύονται με την ευγενή παραχώρηση του [Κώστα Βουτσά](#).